

OPATRZNIE (39) *av*

opatrznie (34), **opatrnie** (4), **opatrzno** (1); opatrzno *GliczKsiąż*; opatrznie : opatrnie *Calep* (1:4).

Wszystkie samogłoski jasne.

comp i sup (nã)opatrzni(e)j (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Rozważnie, przewidująco, przezornie; starannie, troskliwie, z dbałością; provide Mącz, Modrz, Calep, Cn; caute Mącz, Calep, Cn; providenter Mącz, Calep; circumspecte, custodite Mącz, Cn; considerate Calep, Cn; prospicienter Calep (36)* : śchoual kłyągy opathrznye aby ych nykth nyedofzetl *PatKaz II* 61; By też przynamnieyźich rzeczach opatrznię [!] działał. *BielŻyw* 129, 113; *LubPs* aa5; w łzczelliwych rzeczach/ miey łie opátrznie/ w przeciwnych/ nie wpáday w rołpácz *BielKron* 258; Bifkupowi Sindrichowi łpráwá źiemłka poruczoná/ ktory iá łpráwował dofyć opátrznie piéć lat *BielKron* 325v, 405; *Caute* adverb. Opátrznie/ Mądrze/ Obronnie/ Rządnie/ Ółtroźnie. *Mącz* 42a; *Provide*, adverbium, Opátrznie/ pieczołowicie/ ółtroźnie *Mącz* 495b, 75d. 405d, 495b; *SienLek Sv; BielSpr* 11v; *CzechRozm* 81; *ModrzBaz* 59, *SkarJedn* 249; gdy go máło opátrznie łkrzeżono [!] w więzieniu/ [...] vćiekł *StryjKron* 443; A ielli pan Bog z onym łudem łtárym ták łię opatrznie obchodził *NiemObr* 72; *ActReg* 24; *Prospicienter Provide, Circumspecte – Opatrnię. Calep* [865]a, 174a, 246b, [867]b [2 r.]; *GostGosp* 50, 136.

Szeregi: »opatrznie i bacznie« (1): Bo co napomina *fol.* 253. żebyłmy łyná Bożego vpátrowáli w łtárym Tełtámenćie y poznawáli: tedy niewiem iáko to opátrznie y bącznie czyni/ gdyż go pokázáć nie może? *CzechEp* 265.

»mądrze a (i) opatrznie« (2): *BielKron* 79; Otoż tákim żołnierzom/ ielli łie łzczyrze/ ielli też obłudnie pytáiącym/ [...] ták mądrze y opátrznie łan odpowiada *CzechRozm* 254; [czyńcież to opatrnie a mądrze, w małym zgromadzeniu a w tajnym rozmawianiu *AktaSynod I* 114].

»nalepiej a naopatrzniej« (1): ábychmy łie co nalepiey á co naopatrzniey ku temu vłtáwicznemu boiowi náłzemu gotowali *RejAp* 74.

»z pilnością i opatrznie« (2): [*ociet matka synackowi*] każe podłóżyć co miékkiego yemu w głowy/ álbo onego podnyeś/ y to s pilnołcyá á opátrznio/ żeby go łnadź nie obudzono. *GliczKsiąż* E5v; Bo łie iufz potym z Długołzem/ [...] y z łnzymi łiłtoryki/ Miechouius porządkiem łat/ (Tylko go trzeba s pilnością y opátrznie czytáć) [...] zgadza. *StryjKron* 380.

»opatrznie i rządnie« (1): *Regeltrá* zaráz piłáć: opátrznie y rządnie ie chowác *GostGosp* 48.

»sprawiedliwie a opatrznie« (1): [*Papieź*] vłtáwił áby łie w práwie duchowni łpráwiedliwie á opátrznie łádzili *BielKron* 150v.

»szczodrze i opatrznie« (1): Dobrá Rzeczypołpolitéy do kupy zgrómádzáć, y zás onémi łczodrze y opátrznie rękami gołpodárfkimi wedle Praw łzáfowác. *SarnStat* 82.

2. *Bezwestydnie, bez troski o przyzwoitość; curiose, inconnienter Mącz* (3) : Gdy Papiéłtwá dołtána/ tedy łie bełpietzní łtawáia/ ábowiem łie offiárami máłron bogáćá/ y wożá łie ná Sániach opátrznie *KrowObr* 28v; *Curiose*, Adverbium, *Pilnie/ Opátrznie Włzetecznie. Mącz* 73a, 63b.

Synonimy: 1. *bacznie, mądrze, obacznie, obronnie, ostrożnie, pieczołowicie, pilnie, rządnie*; 2. *bezpiecznie, wszetecznie*.

Cf **NIEOPATRZNIE**, 2. **OPATRZENIE**

AK